

EFEKTÍVNE METÓDY AD HOC PRÍPRAVY PRE TLMOČNÍKOV

Angelika Klobušická

Angelika Klobušická je absolventka Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo, v študijnom programe anglický jazyk a kultúra – španielsky jazyk a kultúra. Počas štúdia inklinovala k tlmočníckemu zameraniu, a preto sa rozhodla venovať výskumu tejto činnosti v diplomovej práci. Diplomová práca, z ktorej je vytvorený nasledujúci článok, je rozšírením bakalárskej práce Efektívne metódy ad hoc prípravy pre tlmočníkov. Autorka by sa v budúcnosti rada venovala tlmočeniu a neskôr aj pokračovala v tlmočníckom výskume.

ÚVOD

Pri vytváraní príspevku sme sa zamýšľali najmä nad tým, aký by mohol mať prínos pre súčasných tlmočníkov a študentov tlmočenia a čím môže prispieť do tlmočnickej diskusie. Tlmočenie je komplexná kognitívna činnosť a dodnes zostáva predmetom záujmu mnohých výskumníkov nielen z lingvistickej oblasti.

Cieľom príspevku je poukázať na dôležitosť kontextuálnej pripravenosti a porozumenia, ktoré ad hoc príprava umožňuje, ako aj dokázať, že pomocou metód efektívneho štúdia môžeme zvýšiť produktivitu nielen pri tlmočnickom výkone. Pri vytváraní príspevku sme použili zistenia z bakalárskej práce a rozšírili ich pomocou uskutočnenému výskumu.

V prvej časti sme sa zamerali najmä na výsledky teoretického skúmania z predošlej práce a na poznatky z publikácií významných, no aj menej známych výskumníkov tlmočnickeho zamerania. V praktickej časti sme sa na skúmanú tému snažili nazerať z odlišného uhla pohľadu a priniesť tak do procesu tlmočenia a prípravy naň novátorskú perspektívu. Rozhodli sme sa využiť prístup efektívneho štúdia, ktoré sme podrobnejšie skúmali už v bakalárskej práci. Pri vtedajšom výskume sme narazili na zaujímavú metódu efektívneho štúdia vytvorenú Neilom Flemingom, ktorá sa nazýva VARK. Keďže nám rozsah bakalárskej práce

neumožnil hlbšie využiť tento prístup vo výskume, rozhodli sme sa ho naplno využiť vo výskumnej časti diplomovej práce, z ktorej teraz vychádzame. Primárnou hypotézou práce bolo presvedčenie, že ak používame efektívne metódy prípravy (založené najmä na prístupe VARK), výsledky prípravy budú efektívnejšie, následkom čoho sa zvýši celkový tlmočnický výkon, a tak pri bude tlmočník presnejší, rýchlejší a celkovo efektívnejší.

1 AD HOC PRÍPRAVA

Slovné spojenie „*ad hoc*“ pochádza z latinčiny a znamená „pre tento prípad/zvlášť na tento účel“. Výstižne tak zachytáva zmysel významu prípravy, keďže sa každý tlmočník pripravuje na udalosť podľa jej špecifických parametrov. Za krátkodobú (*ad hoc*) prípravu považujeme prípravu na konkrétne tlmočenie, ktorá sa odohráva v tesnom časovom odstupe od tlmočenia – pár dní pred tlmočením až dlhšie obdobie, pokiaľ ide o udalosti, ktoré vyžadujú obsažnejšiu prípravu. Tlmočníci sú známi ako komunikační a kultúrni mediátori. Je prirodzené, že na túto zložitú úlohu sa musia pripraviť nielen z dlhodobého, ale aj z krátkodobého hľadiska.

V prvej časti príspevku sa okrem iného zameriavame aj na zistenia odborníkov z praxe, ktorí skúmali krátkodobú prípravu a jej vplyv na tlmočnický výkon. Viacerí z nich dokázali, že príprava priaznivo ovplyvňuje tlmočnický výkon vo viacerých smeroch. Radi by sme spomenuli výskum, ktorý uskutočnili S. Díaz-Galazová, P. Padillová a M. T. Bajová s názvom *The role of advance preparation in simultaneous interpreting – A comparison of professional interpreters and interpreting students*, v ktorom autorky porovnávajú tlmočnicke výkony participantov s prípravou a bez nej (Díaz-Galaz et al., 2015, s. 6). Hlavným cieľom štúdie bolo zistiť, aký má príprava vplyv na tlmočenie. Autorky zistili, že pripravenosť participantov viedla k vyššej presnosti pri tlmočení, ako aj k skráteniu tzv. rozpätia *ear-voice*. Zaujímavé je, že participantí mali v druhom štádiu experimentu na prípravu len 30 minút. Aj napriek tomu však dosiahli po príprave výrazne lepší tlmočnický výkon.

Ďalší zaujímavý výskum, o ktorý sme sa opierali, bol výskum P. Švedu uverejnený v jeho publikácii *Vybrané kapitoly z didaktiky tlmočenia* (2016). Autor v tomto výskume pozoroval tlmočnicke výkony študentov tlmočenia v troch štádiách experimentu, ktorý trval tri týždne. Študenti mali každý týždeň odlišný čas na prípravu. Obdržali powerpointovú prezentáciu týkajúcu sa tlmočenej témy päť dní pred tlmočením, 24 hodín pred tlmočením a v poslednom štádiu experimentu dostali informácie len niekoľko minút pred tlmočením. Aj v tomto výskume bolo dokázané, že príprava napomáha vyššej presnosti a aj celkovej

kvalite tlmočnickeho výstupu (Šveda, 2016, s. 70). Výskumy, ktoré sme spomenuli, však nie sú jedinými zdrojmi tvrdenia, že príprava napomáha k lepšiemu výkonu. Asociácia konferenčných tlmočníkov (L'Association Internationale des Interprètes de Conférence) vypracovala užitočnú príručku pre tlmočníkov, ktorá obsahuje dôležité informácie a rady, ako postupovať pri spracovávaní tlmočnickeho zadania – od prijatia zákazky až po jej splnenie. Táto príručka obsahuje aj užitočné rady týkajúce sa prípravy. Vidíme tak, že aj medzi tlmočníkmi z praxe je známe, že ad hoc príprava je nenahraditeľnou súčasťou tlmočnickeho procesu.

Ako sme už spomínali, chceme prispieť do tlmočnickej diskusie niečím novým, a tak za predpokladu, že príprava je obohacujúcim faktorom tlmočenia, chceme dokázať, že efektívna príprava môže tlmočníkom túto úlohu ešte viac uľahčiť. Keďže sme v predchádzajúcej práci vychádzali z tvrdenia, že každý tlmočník sa na tlmočenie pripravuje inak, s využitím postupov efektívneho štúdia VARK sme sa rozhodli dokázať, že individualizácia procesu prípravy prinesie prospešné a efektívnejšie výsledky. Týmto metódam sa budeme podrobnejšie venovať v ďalších kapitolách.

2 DRUHY PRÍPRAVY

Už sme sa zaoberali otázkou prepojenia dlhodobej a krátkodobej prípravy a ich vzájomného vplyvu. Teraz sme sa sústredili na konkrétne tlmočnicke udalosti, ku ktorým sme pridali odporúčania, ako sa na ne pripraviť. Sme presvedčení, že individuálny prístup je prínosný nielen v procese efektívneho štúdia, ale aj pri vyhodnocovaní situácie. Každá tlmočnicke udalosť má špecifické vlastnosti. Môžeme tak aspoň sčasti predvídať, čo nás čaká, ak vieme, že ideme tlmočiť napr. na výstavu, svadbu, obchodné rokovanie atď. Prípravu však môžeme členiť aj iným spôsobom. Hoci sme rozvinuli aj otázku rozdielov v príprave na konzekutívne a simultánne tlmočenie, nemajú až taký dosah ako rozdiely, ktoré vznikajú v procese prípravy na rozličné tlmočnicke podujatia. Uvádžame nasledujúce podujatia, z ktorých každé vyžaduje iný prístup k tlmočnickemu zadaniu. Toto predvídanie sme aj v predošlej práci spájali s tzv. pravdepodobnostnou prognózou, ktorú tlmočník využíva pri tlmočení. Sme toho názoru, že tento fenomén je využiteľný už v procese prípravy, keď tlmočník získa informácie o podujatí týkajúce sa nielen obsahu, ale aj programu, počtu účastníkov, technického zabezpečenia atď. V nasledujúcich podkapitolách teda uvádzame odporúčania, ktoré sme vypracovali na základe spomínaných faktorov a podľa skutočností, ktoré sme získali počas teoretického výskumu.

2.1 Konferenčné tlmočenie

Konferenčné tlmočenie považujeme za špecifickú kategóriu tlmočenia, keďže sa dá povedať, že rôznorodosť tém je v tomto prípade nevyčerpatelná. Preto sa pri príprave musíme zamerať najmä na konkrétnu tému konferencie a snažiť sa získať čo najviac podkladov priamo od usporiadateľov. Osobnými sú prezentácie a prejavy účastníkov, program a iné organizačné materiály, webstránka podujatia, brožúry atď. Ďalším užitočným krokom je hľadanie informácií o rečníkoch konferencie. Často môžeme nájsť videá ich prejavov z minulých podujatí, a tak sa pripraviť nielen z hľadiska obsahu, ale aj z technického hľadiska, keďže máme možnosť pozorovať spôsob prejavu konkrétneho rečníka.

2.2 Mediálne tlmočenie

Tlmočenie pre masmédiá je považované za jedno z najnáročnejších, najmä ak ide o živé prenosy. Je tomu tak nielen pre rôznorodý obsah týchto vysielaní, ale aj pre možné komplikácie týkajúce sa technického zabezpečenia a takisto ich nepredvídateľnosť. Príprava na takéto podujatia je kľúčová. Tlmočník sa však nemôže spoliehať len na dodané materiály. Odporúčame zistiť o danom vysielaní čo najviac a vyhľadať podobné vysielania z minulosti, ktoré môže tlmočník využiť ako zahrievacie cvičenie.

2.3 Súdne tlmočenie

Stať sa súdnym tlmočníkom nie je jednoduché. Záujemca o toto povolenie musí spĺňať určité podmienky, hoci každá krajina uvádza iné kritériá. Môžeme však predpokladať, že na toto povolanie je väčšinou vyžadovaná ďalšia dlhodobá príprava. Súdni tlmočníci sa však taktiež musia pripravovať aj z krátkodobého hľadiska. Každé súdne pojednávanie je svojím spôsobom špecifické. Tlmočník tak môže využiť anticipáciu vďaka stanoveným pravidlám jednotlivých pojednávaní. Inak sa teda bude pripravovať na rozvodový a inak na trestný súd. Užitočnými materiálmi sú spisy a výpovede, avšak nie vždy je možné do nich nahliadnuť v úplnom rozsahu pred pojednávaním.

2.4 Komunitné tlmočenie

Komunitné tlmočenie je taktiež veľmi špecifická kategória vzhľadom na to, že ho vykonávajú nielen kvalifikovaní tlmočníci. Veríme, že anticipácia situácie záleží na skúsenostiach tlmočníka, ako aj na informáciách, ktoré poskytne najímajúca organizácia. V tomto prípade je vždy dôležité poznať účel tlmočenia. Či už ide o obdržanie víz alebo o lekárske vyšetrenie, tlmočník musí vždy vedieť zapojiť široký všeobecný prehľad.

2.5 Rokovacie tlmočenie

Do tejto kategórie spadajú obchodné podujatia a stretnutia. Je veľmi dôležité získať informácie o spoločnosti alebo klientovi, pre ktorého tlmočíme, a zistiť čo najviac o firemnej kultúre a cieľoch. V tomto prípade je jednoduchšie získať informácie priamo od klienta. Zaujímať by sme sa mali najmä o výročné správy, informácie o firemných produktoch a taktiež o obchodné záujmy klienta, aby sme ich vedeli protistrane dobre interpretovať.

2.6 Diplomacké tlmočenie

Diplomacké tlmočenie je jedným z najvyšších priečok tlmočnickej činnosti. Tlmočníci v diplomackých službách sa svojím spôsobom podieľajú na vytváraní medzinárodných vzťahov a politík. Treba sa vyznať nielen v téme, ale aj v pravidlách spoločenského protokolu. Príprava je aj v tomto prípade kľúčom k úspechu. Tlmočník by sa mal vopred informovať o priebehu stretnutia a o očakávanej agende. Zvyčajne tieto informácie poskytuje protokolista, ktorý má danú udalosť na starosti.

3 ŠTÁDIÁ PRÍPRAVY

Ako sme už spomenuli, ad hoc prípravu aj samotné tlmočenie považujeme za komplexné procesy. Tlmočník musí vedieť rozpoznať, kedy sa má chopiť tej správnej príležitosti získať informácie a vyťažiť z nej čo najviac. D. Gile rozlišuje tri štádiá prípravy, resp. nadobúdania informácií a tými sú:

1. získavanie informácií pred podujatím;
2. získanie informácií ad hoc resp. tesne pred podujatím;
3. získavanie informácií počas podujatia (Gile, 2009, s. 144).

Gilov model prípravy sa vo väčšine aspektov zhoduje s príručkou AIIC, ktorú sme už spomínali. Zaujímavým elementom však je práve nadobúdanie informácií počas konferencie. D. Gile uvádza, že najviac relevantných informácií dostaneme práve počas podujatia, keď sa rozdáajú materiály, ako napr. koncepty projektov atď. Takisto sa môžeme prvýkrát stretnúť s konečnou verziou prezentácie, keďže sa môže stať, že tlmočníkom neboli poskytnuté tie správne alebo žiadne materiály. Preto je dôležité byť neustále v strehu a využiť každú príležitosť dostať sa k potrebným informáciám, ktoré sú jedným z najdôležitejších pracovných nástrojov tlmočníka.

4 ŠPECIALIZÁCIA

O tlmočníkoch je všeobecne známe, že musia mať vynikajúci všeobecný prehľad a vedieť sa orientovať v rozličných témach aspoň do určitej miery. Či už ide o energetiku alebo o ekonomickú krízu, tlmočník musí byť vždy pripravený správne zareagovať. Vieme si predstaviť, že pre tieto predpoklady tlmočníci ponímajú svoju úlohu najmä zo všeobecného hľadiska, a ak je im poskytnutá zákazka odborného charakteru, pripraví sa na ňu prostredníctvom poskytnutých materiálov. Aj tu si môžeme všimnúť, že príprava slúži práve na obohacovanie vedomostí najmä v oblasti kontextu danej témy. Keďže tlmočníci dostávajú ponuky od rôznych zadávateľov, nie je v tejto profesii možné zamerať sa na jedinú oblasť. Hlbšie rozšírenie poznatkov v konkrétnej téme však môže byť nadmieru osožné, keďže sa tak tlmočník môže stať odborným laikom a získať v danej oblasti viac klientov. Tlmočník za týchto okolností môže stále prijímať rôznorodé zákazky, avšak vo vybranej téme bude mať oproti iným kandidátom výhodu. Taktiež sa postupne bude znižovať potreba krátkodobej prípravy na danú tému, ak v nej tlmočník nadobudne viac skúseností.

Niektoré typy tlmočenia si však špecializáciu vyžadujú. Hovoríme najmä o úradnom a súdnom tlmočení. Aby sa tlmočník mohol kvalifikovať ako úradný tlmočník, musí splniť viaceré kritériá, medzi inými aj prejsť skúškami, ktoré sú vyvrcholením prípravy na takýto druh tlmočenia.

Ďalšia situácia, ktorá môže nastať, je neúmyselná špecializácia, ktorá vzniká pri udržiavaní častého kontaktu s konkrétnym zadávateľom. Tlmočník tak často prenikne do podstaty témy najmä vďaka osobným skúsenostiam s klientom alebo firmou a čiastočne tak môže predvídať postup tlmočenej situácie.

5 VARK

VARK je systém učebných preferencií determinovaných fázou recepcie informácií, ktorý rozpracoval N. Fleming (2012). Predpokladáme, že práve fáza recepcie informácie je pre tlmočníka v procese prípravy nesmierne dôležitá. Už v tomto štádiu prípravy tak môže tlmočník zefektívniť výsledky svojej práce. Sám autor tohto prístupu však uvádza, že metóda VARK nie je učebným štýlom, ale skôr súhrnom preferencií, ktoré jednotlivec využíva v procese učenia sa. V tomto prípade je dôležitý najmä moment recepcie informácií a kanál, ktorý ju umožňuje. Každé písmeno v skratke VARK reprezentuje konkrétny informačný kanál, resp. preferenciu pre určitý typ príjmu informácií („*Visual*“, „*Aural*“, „*Read/Write*“, „*Kinesthetic*“). My sme túto metódu aplikovali na ad hoc prípravu tak, že sme v experimente poskytli participantom odporúčania na prípravu založené na ich preferenciách VARK. Pri metóde VARK nie je vylúčená inklinácia k viacerým preferenciám. Vždy je však možné kombinovať spôsoby učenia sa podľa vlastnej potreby. Okrem jednotlivých preferencií existujú ešte dva druhy študentov, ktoré preferujú kombináciu všetkých metód učenia sa. Tieto typy sa nazývajú VARK Typ 1 a VARK Typ 2. Popíšeme ich bližšie v nasledujúcom návode.

Visual – Vizuálna modalita je reprezentovaná informáciami, ktoré sú znázornené graficky v tabuľkách, odrážkach atď. Participantom s touto preferenciou sme odporučili, aby si na prípravu materiál spracovali v diagramoch, grafoch a informačných mapách. Taktiež je dobré zvýrazniť si text rôznymi farbami.

Aural – Aurálna modalita preferuje príjem informácií prostredníctvom počutia alebo rozhovoru. Participantom s aurálnou preferenciou sme odporučili zohnať si na prípravu relevantný materiál vo forme podcastov, nahrávanie vlastných myšlienok o téme a terminológii a následné prehrávanie, ako aj rozhovor s niekým, kto sa v téme vyzná. V prípade tlmočníka by to mohol byť zadávateľ.

Read/Write – Táto modalita zahŕňa informácie reprezentované v texte. Participantom s R/W preferenciou sme odporučili, aby sa zamerali na články o téme a slovníky aj iné informácie spracovali v textovej podobe.

Kinesthetic – Kinestetická preferencia je z tlmočnickeho hľadiska náročnou, keďže informácie by mali byť prijímané formou zážitkov. Na to tlmočník často nemá čas. Snažili sme sa však nájsť čo najrelevantnejšie spôsoby, aby sme uľahčili prípravu aj participantom s touto modalitou. Odporučili sme im pozerať videá týkajúce sa témy, v ktorých je daná problematika podrobne znázornená. Taktiež mohli použiť obrazové encyklopédie, ilustrované slovníky atď. Odporučili sme aj vytvoriť si vlastný prejav na danú tému a pretlmočiť ho.

Študenti s multimodálnou preferenciou sa zaraďujú do kategórie **VARK Typ 1** alebo **VARK Typ 2**. Zatiaľ čo participanti s preferenciou VARK Typ 1 si na každú učebnú úlohu vyberajú, ktorú modalitu použijú pri učení sa ako najvhodnejšiu, participanti s preferenciou VARK Typ 2 radi prijímajú informácie zo všetkých informačných kanálov. My sme im odporučili, aby podľa svojej preferencie náležite využili vyššie uvedené odporúčania.

6 EXPERIMENT

Experiment prebiehal na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave počas štyroch týždňov. Participantmi boli študenti štvrtého ročníka prekladateľstva a tlmočníctva. V prvý a druhý týždeň sme uskutočnili test preferencií VARK, ktorého výsledky nám pomohol spracovať sám autor konceptu VARK, N. Fleming. Na treťom a štvrtom stretnutí študenti tlmočili prejavy, ktoré sme vybrali. Oba prejavy sa tlmočili z angličtiny do slovenčiny. Snažili sme sa vybrať terminologicky náročnejšie vstupy, aby sme tak mohli lepšie vidieť vplyv prípravy na tlmočenie. Vybrali sme prejavy z konferencií TEDx, ktoré sa týkali životného prostredia. Prvý prejav sa týkal úniku metánu do ovzdušia a možností nápravy. Druhý prejav sa zaoberal nepreskúmanou oceánskou vrstvou – tzv. mezopelagiálom a jeho benefitmi pre životné prostredie. V prvom štádiu experimentu sme oslovili 29 študentov. Povaha experimentu vyžadovala, aby sa participanti zúčastnili všetkých troch stretnutí, čo sa nám však nepodarilo z logistických a iných dôvodov. Nakoniec nám teda zostalo deväť študentov, ktorých kompletne výstupy sme mohli porovnávať a šestnásť študentov, ktorí sa zúčastnili len niektorých stretnutí, a tak sme sa rozhodli použiť ich výstupy na ďalšiu analýzu.

6.1 Prvý a druhý týždeň

Našou prvou úlohou bolo zistiť preferencie VARK u participantov. Použili sme dotazník VARK dostupný na webovej stránke N. Fleminga. Každý participant zapísal svoje výsledky, ktoré sme poslali na analýzu, keďže algoritmus na výpočet hodnôt pre výskum je zložitejší.

Informovali sme participantov, že materiály na prípravu na prvý prejav budú uverejnené na e-learningovej platforme a požiadali sme ich, aby sa pripravili vlastným spôsobom.

6.2 Tretí týždeň

Ako sme už spomenuli, v predošlom týždni sme poprosili participantov, aby sa oboznámili s poskytnutými materiálmi. Na e-learningovej platforme sme uverejnili základné informácie o téme, dva články týkajúce sa kontextu prejavu a informácie o rečníkovi. Všetky materiály boli dodané štyri dni pred tlmočením. Pred samotným tlmočením sme rozdali dotazník, ktorého jednu časť vyplnili účastníci pred tlmočením a jednu po tlmočení. Potom nasledovalo samotné tlmočenie. Tlmočnicke výstupy boli nahrávané za účelom ďalšej analýzy.

6.3 Štvrtý týždeň

V predošlom týždni sme participantov opäť inštruovali, aby sa oboznámili s materiálmi uverejnenými na platforme. Tie navyše obsahovali výsledky testu VARK spolu s odporúčaniami na prípravu šitú na mieru pre každého kandidáta. Požiadali sme participantov, aby sa pripravili s pomocou uvedených odporúčaní, aby tak zefektívni svoju prípravu. Opäť sme uverejnili články týkajúce sa témy, avšak neposkytli sme meno rečníka. Študenti na stretnutí tlmočili prejav o mezopelaagiále, ktorý bol opäť nahrávaný. Pred aj po tlmočení vyplnili rovnaký dotazník, ako v predošlom týždni.

6.4 Tabuľka výkonov

Tabuľka výkonov¹

Študent	Týždeň 3			Týždeň 4		
	Príprava	Obsah	Štylistika	Príprava	Obsah	Štylistika
A	Á	16 b/41 %	11 b/36 %	N	12,5 b/32 %	10 b/33 %
B	Á	12 b/30 %	9 b/30 %	N	9,5 b/24 %	7 b/23 %
C	Á	33,5 b/85 %	27 b/90 %	Á/VARK	32 b/82 %	29 b/96 %
D	N	19,5 b/50 %	10 b/33 %	N	11,5 b/29 %	7 b/23 %

¹ Vysvetlivky:

Á – participant sa pripravil

Á/VARK – participant sa pripravil s pomocou VARK metód

N – participant sa nepripravil

X – participant sa nezúčastnil

b – bod

PREKLADATELSKÉ LISTY 9

E	Á	19 b/48 %	11 b/36 %	Á/nie VARK	12,5 b/32 %	3 b/10 %
F	Á	20,5 b/52 %	18 b/60 %	Á/VARK	15 b/38 %	12 b/40 %
G	Á	21 b/53 %	7 b/23 %	Á/VARK	33 b/84 %	28 b/93 %
H	Á	29,5 b/74 %	22 b/73 %	Á/VARK	24,5 b/62 %	21 b/70 %
I	Á	19,5 b/50 %	10 b/33 %	Á/VARK	18,5 b/47 %	18 b/60 %
J	Á	22 b/56 %	16 b/53 %		X	X
K		X	X		X	X
L		X	X	Á/VARK	25 b/64 %	20 b/66 %
M	Á	17 b/43 %	8 b/26 %		X	X
N	Á	12 b/30 %	10 b/33 %		X	X
O	Á	16,5 b/42 %	15 b/50 %		X	X
P		X	X		X	X
Q		X	X		X	X
R		X	X		X	X
S		X	X		X	X
T		X	X		X	X
U	Á	22 b/56 %	13 b/43 %		X	X
V	Á	20,5 b/52 %	14 b/46 %		X	X
X		X	X		X	X
Y	Á	20 b/51 %	12 b/40 %		X	X
Z		X	X		X	X
AA		X	X		X	X
BB		X	X		X	X
CC		X	X		X	X
DD		X	X		X	X
EE	Á	21,5 b/55 %	13 b/43 %	Á/nie VARK	15 b/38 %	13 b/43 %
FF	Á	4,5 b/11 %	1 b/3 %	N	10 b/25 %	9 b/30 %
GG	N	12 b/30 %	9 b/30 %	Y	20 b/51 %	12 b/40 %
HH	Á	15 b/38 %	13 b/43 %	Á/nie VARK	14 b/35 %	12 b/40 %

6.5 Analýza

Ako sme už spomenuli vyššie, pri analýze tlmočnických výstupov nastalo niekoľko komplikácií. Konečný počet výstupov pripravený na analýzu bol obmedzený a pre technickú chybu v treťom týždni výskumu sme stratili časť výstupu. Rozhodli sme sa však využiť materiál, ktorý sme mali k dispozícii, a za účelom kvalitnejšieho zhodnotenia výsledkov sme náležite prispôbili analýzu vzoriek. Tým, že sa nám nahrávky z tretieho týždňa po určitej minúte prerušili, rozhodli sme sa analyzovať len tie minúty výstupu, ktoré sme mali k dispozícii v oboch nahrávkach, aby pri ich porovnávaní nedošlo k nezrovnalostiam.

6.5.1 Potvrdenie primárnej hypotézy

Ak využívame metódy efektívneho štúdia pri príprave, jej výsledky sa výraznejšie ukázu na tlmočnickom výkone.

Pri vyhodnocovaní výsledkov sme, žiaľ, nemohli prísť k definitívnemu záveru. Hoci sme spozorovali rozdiely v kvalite tlmočnických výkonov niektorých participantov, dôvody na ich zlepšenie alebo zhoršenie mohli byť rôzne. Či už to bola náročnosť témy, prejavu, terminológie alebo personálne faktory, ako napr. individuálne tlmočnicke znalosti participantov, stav mysle (únava atď.), bolo by zložité dopátrať sa k pravým dôvodom a taktiež by sme museli mať na výskum väčší priestor. Je takmer nemožné zmerať všetky tieto faktory, preto sme sa snažili zo získaných informácií poskytnúť zistenia, ktorými sme si boli istí. Veľkosť vzorky, s ktorou sme v konečnom dôsledku pri výskume pracovali, totiž nedovoľovala vyvodiť všeobecne platné závery.

Pri analýze série výstupov deviatich participantov, ktorí sa zúčastnili všetkých stretnutí, sme si všimli, že hoci sa kvalita ich dvoch výstupov líšila, tieto rozdiely neboli také výrazné, čo nám naznačuje, že príprava je len jedným z doplňujúcich prvkov v tlmočnickom komplexe, ktorý pozostáva aj z osobnostných kvalít tlmočníka, ktoré sme už spomínali.

6.5.2 Širšia analýza

Celkovo sa vo štvrtom týždni experimentu po príprave s pomocou systému VARK zlepšil len jeden tlmočnický výkon. Ostatné sa zhoršili v priemere o 9,6 %, čo sa týka obsahu, aj napriek pripravenosti participantov. Výkony nepripravených participantov sa takisto zhoršili.

Vďaka informáciám z dotazníka sa však môžeme dopracovať ďalej. Z časti, ktorú mali účastníci výskumu vyplniť po tlmočení, sme sa dozvedeli, že v oboch týždňoch bola väčšina z nich nespokojná so svojím výkonom – v treťom týždni experimentu to bolo 16 participantov z 20 a vo štvrtom týždni 12 zo 14. Dôvody ich nespokojnosti sa rôznili. Niektorí uviedli, že sa nemohli sústrediť, iní uviedli, že im chýbala potrebná terminológia v slovenčine, že neboli dostatočne pripravení, alebo sa im prejavy zdali zložité. Taktiež si môžeme všimnúť, že všetci nepripravení participanti podali výkon s kvalitou pod 32%, čo bol taktiež najnižší dosiahnutý výkon pripraveného účastníka výskumu. Ostatné výstupy pripravených participantov mali lepšiu kvalitu. Môžeme tak aspoň čiastočne potvrdiť, že príprava má pozitívny vplyv na tlmočenie.

Radi by sme dospeli aj k iným, presnejším, záverom, avšak nechceli sme v práci vytvárať falošné domnienky. Zatiaľ môžeme s istotou povedať, že medzi prípravou a tlmočnickým výkonom určite existuje niekoľko prepojení, no sú tu aj ďalšie dôležité faktory, ktoré naň viac či menej vplyvajú.

ZÁVER

Cieľom príspevku bolo poukázať na dôležitosť ad hoc prípravy v procese tlmočenia a nájsť najefektívnejší spôsob, akým prípravu uskutočniť. Pri jej vypracovaní sme sa zaoberali už uskutočneným výskumom, ktorý nám naskytol užitočnú perspektívu. Východiská sme preto sčasti postavili aj na zisteniach výskumníkov, ktorí potvrdzovali, že príprava má priaznivý vplyv na tlmočnický výkon. Nový pohľad na prípravu, ktorým sme sa snažili prispieť do diskusie, spočíval najmä v individualizácii ad hoc prípravy, a to nielen z hľadiska preferencií tlmočníka, ale aj z hľadiska povahy tlmočnického zadania. Zistili sme tak, že vďaka pravdepodobnostnej prognóze si sčasti môžeme prispôbiť obsah prípravy a vďaka metódam VARK si môžeme vybrať, aké nástroje použijeme pri práci s potrebnými informáciami. Hoci tento návod môže znieť zložito, veríme, že ak investujeme čas a námahu do prípravy, oplatí sa nám to pri tlmočení viacnásobne.

LITERATÚRA

- DÍAZ-GALAZ, S.; PADILLA P.; BAJO, M. T. 2015. The role of advance preparation in simultaneous interpreting – A comparison of professional interpreters and interpreting students. In: *Interpreting*. 2015, Vol. 17, 1. vyd., s. 1 – 25. ISSN 1384-6647.
- FLEMING, N. 2012. *Teaching and Learning Styles: Vark Strategies*. Christchurch: Neil D. Fleming. 2012. ISBN 978-0-473-07956-7.

- GILE, D. 2009. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Rev. ed. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2009. ISBN 978 90 272 2433 0.
- ŠVEDA, P. 2016. *Vybrané kapitoly z didaktiky simultánneho tlmočenia*. Bratislava: Univerzita Komenského. 2016. ISBN 978-80-223-4069-4.

RESUMÉ

This paper is focused on ad hoc preparation for interpreting and its different forms. It should provide a basic idea of what we had in mind when writing our thesis. It describes the research done on the subject so far and the intended contribution to the field. In the theoretical part, it concentrates on interconnecting the existing findings regarding ad hoc preparation for interpreting in order to create a new model of preparation types, which are designated for respective types of interpreting assignments. It also endeavours to describe various stages of preparation and evaluate their importance. After evaluating the experiment at the Comenius University from different perspectives, it must be admitted that there were many interpreting research pitfalls. By applying the methods of effective studies (the VARK approach) in the research, the paper tries to analyse their impact on preparation for interpreting and on interpreting performance.

◆◆◆

Mgr. Angelika Klobušická
Kaplňa 216
900 84 Kaplna
angelika.klobusicka@gmail.com